

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Apologia Pro Conscientiis infirmis, Sev Responsio Benigna Pro securitate dictaminis practici super certa probabilitate fundati

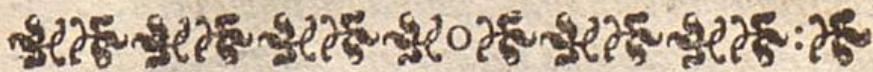
**Fibus, Bartholomaeus
Schweitzer, Johannes**

Coloniae, 1682

§. Tertivs. Proponitur status Controversiæ & quædam prænotantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39304

tatur, & scandalizentur multi, paucis per præsentem elucubrationem statui respondere.

§. TERTIVS.

Proponitur status Controversiæ & quedam prænotantur.

1. Tatum quæstionis probabilisticæ exponit P.^{tas} V.^{ta} pag. 25. prioris libelli super radice, in his formalibus: *utrùm in concursu & conflictu opinionum licitum sit eligere minùs probabilem, faventem libertati & commodo, relictâ probabiliorre & tutiore favente legi naturali aut positive divinæ sufficienter propositæ? Veritatem indagaturi tollamus amphibolias. Sonare videntur formalia ista, utrum legi reverà latæ, & sufficienter nobis propositæ liceat contraire? quod non est in controversia: cum nemo Catholicorum, sed nè Hæreticorù quidem aut Turcarum hoc doceat. Si placet, ego & brevius & generalius & clariùs statum rei sic expono: an liceat in dubio Juris sequi sententiam dummodo strictè & certò probabilem? quo etiam sensu apertius in triplici Dissertatione exponit statum controversiæ ipsa P.^{tas} V.^{ta}, licere docemus nos; non licere sustinet P.^{tas} V.^{ta}, docens sub obligatione peccati opiniones tutiores, dummodo simul probabiliores, in dubio etiam Juris tenendas esse. Et de hac quæstione pag. 48. Dissertatio-*

sertationis cit. notat ex vero testimonio Patris Terilli, quod sit adeo gravis, ut gravior & acrior controversia nunquam mundum impleverit. Agitur enim de cardine negotii animarum, & fundamento totius Theologiae moralis. Ob quod operæ pretium duxi, pauca specialius prænotare pro faciliore intelligentia tractandorum.

2. Sciendum igitur, uti etiam prænotat P. ^{tas} V. ^{ra} pag. 48. *Intellectum speculativum* dicitur à D. Thom. p. I. q. 79. a. II. *qui pro fine habet veritatem: practicum vero, qui habet pro fine opus.* quâ eadem quæstione a. II. in O. notat idem S. Doctor, dari *principia operabilium prima, uti & speculabilium.* Habitus in speculabilibus principiis vocatur *intellectus principiorum*; in operabilibus autem *Synderesis.* Ex principiis *Synderesis* deducuntur dictamina practica: quæ vel sunt ultima de hîc & nunc; vel non ultima, de actione aliqua aut omissione spectatâ extra circumstantias particulares, quæ per hîc & nunc significantur. Priora vocantur *practicè practica, vel simpliciter practica*; Posteriora *speculativè practica, vel simpliciter speculativa.*

3. Conveniat nunc inter nos, quid nomine *Opinionis strictè & certò probabilis* intelligatur, nê dum in incertum tendimus, pugnare cum umbris videamur. Dicit enim *Angelicus Doctor* I. 2. q. 72. art. 5. in O. quod *errans circa principia imper-suasibilis est.* Unde & *Cicero* lib. I. de officiis, & cum eo *Ulpianus* lib. I. ff. de iniuria & iure affe-

runt;

runt, à bona definitione tractationem omnis rei exordiendam esse. Ab Etymo ergo nominis dicitur opinio *probabilis*, quæ velut *justa probatur*: non quidem causaliter, eo sensu, quasi justè semper operetur, qui utcunque *in dubio juris* juxta opinionem strictè probabilem operatur (hoc enim in statu manet quæstionis propositæ, & probandum assumitur) sed formaliter, eo sensu, ut scilicet ipse assensus in objectum ex strictè probabilibus motivis post explicandis, pro *justo & inculpabili* habeatur: perindè ut solet *ignorantia simpliciter antecedens* à Theologis dici *probabilis*. Quod alii aliter explicant, ut assensum ex motivis strictè probabilibus dicant *justum & inculpabilem in ratione actus, seu ut speculativè talem*: præscindendo utrùm habeatur & sit etiam *in ratione regula regulantis operationem, & facientis illam esse justam & inculpabilem, id est, practicè talem*, nec ne. Sic enim *D. Thoma, Scoti, Suarii & similium doctrinas* non veremur pronuntiare speculativè justas & inculpabiles, quod hi tales nihil temerè asseruerint; sed non nisi rerum momentis ritè ac debitè perpensis ad judicandum processerint. Unde nec illos, qui in horum sententias tuendas solent ex motivo honesto conspirare, imprudentiæ censemus arguendos. Neque eo magnoperè movemur, quod unus alterve superciliosus Cato, aut veterum Academicorum institutor imprudentiæ arguendū sumat omnem opinantem, eò quod erroris periculo se exponat.

Dico enim constare probè, non esse nos Angelos, qui rerum naturas, causas, proprietates, & universi hujus plenam tot portentis machinam, pernoscamus evidenter, ac velut oculis subjecta fidelibus omnia intueamur. Quâ rerum scilicet certâ notitiâ delectabiliter pascatur ac satietur appetitus sciendi naturaliter nobis inditus. Cùm proinde assensus omninò certos, velut cibos stomacho intellectus nostri magis appetibiles obtinere non possumus; incertos, sed probabiles tamen ac verisimiles venamur: grossiorum etiam ciborum, id est opinionum appetentes pro latratu stomachi utcunque compescendo. Quòd autem utcunque compescant famem, licèt non omninò delectabiliter satient assensus isti probabiles, experientiâ docemur manifestâ, quam qui inficiari velit, se hominem inficietur necesse est. Neque his prudentùm ullus, quantum persuadeo mihi, repugnat, præter umbratiles istos sapientes Ethnicos, de quibus infrâ.

4. Pro definitione autem rei danda *Opinionis Probabilis* ad sensum Catholicorum & doctorum Virorum, quales esse nos Probabilistas fateatur in libellis suis P.^{tas} V.^{ra}, inquirendum est primò in motivum strictè probabile: quia *Opinio Probabilis* alia non dicitur, nisi *que nititur motivo probabili*. Tale igitur motivum dicimus *rationem seu apparentiam incertam, sed momentatim simpliciter gravis*. Nomine *apparentia* possunt comprehendi motiva, certa, incerta, vera, falsa,

falsa, probabilia, improbabilia. Per tò autem, *gravis simpliciter momenti*, indicatur, quòd examinatis utriusque partis oppositæ argumentis cum debita mentis integritate, debeat *motivum*, quod *strictè probabile* dicitur, virtutem, stimulum, pondus retinere movendi, stimulandi, inclinandi intellectum viri docti & timorati ad assentiendum: per quod scilicet *absoluta probabilitas* distinguitur à *respectiva*, quæ vel ex solis rationibus unius partis oppositæ potest exurgere, vel ad imperitorum solummodò Virorum iudicia mensuratur. Ubi

§. OBSERVAMUS fieri posse, ut rationes intrinsecè graviores, &, quantum ex natura sua, plus aptæ intellectum stimulare, movere, inclinare, imò & quasi necessitare ad assensum, elidantur tamen quandoque, & omni probabilitate absolutâ spoliari penitus possint per certitudinem rationum oppositarum; etsi rationes intrinsecè minùs graves retinere eam possint, deficiente rationum oppositarum soliditate & certitudine. Hujus veritas patescit in exemplo rationum, quas Zeno adfert contra motus possibilitatem, in tantum stringentes, ut qui eas dilucidè ad plenam satisfactionem dissolvat (tametsi de earum falsitate constet certò ex manifesta motuum experientia) in hunc usque diem inveniat nemo. Idem in iis argumentis usuvenit, quibus ineffabile, seu *increate Trinitatis*, seu *Inarnationis Dominice*, seu *Eucharistie Christi presentie*

*sentia sub speciebus subjecto materia orbatis Myste-
rium, imò & manifesta Decretorum Divinorum
libertas, oppugnatur. Quarum qualiumcunque
rationum vis, momentum, stimulus, pondus, ad
oppositam revelationem ab eo factam qui Au-
thoritatem habet supremam & infallibilem, per-
indè ut à facie ignis cera liquefit, & in fumos va-
nescit. Denique per tò apparentiam incertam dif-
ferre noscitur à motivo scientifico, item fidei su-
pernaturalis & quovis certo.*

*Ac proindè opinio strictè probabilis rectè à Ca-
tholicis & doctis viris definitur: *judicium incer-
tum nitens motivo gravis simpliciter momenti: vel,
ut habet Honoratus Fabri, *judicium citra certi-
tudinem rationabile: seu, ut Martinus Esparza,
judicium nitens motivo fallibili, sed magni momen-
ti: seu, ut Georgius Gobat ex Sanchez, *Opinio,
quæ citra certitudinem firmâ & prudenti ratione
fulcitur, nec habet contra se rationem convincen-
tem: seu, ut novissimè definit Jacobus Plate-
lius, *judicium habens pro se fundamentum pruden-
ti estimatione solidum, cui Scriptura, Con-
cilia, Patres non repugnent.*****

